

Om den engelske militære efterretningstjeneste under Første Verdenskrig

Indledning

Den militære efterretningstjeneste var ved krigens begyndelse kun af ganske beskedent størrelse. Tjenesten udvikledes sig i løbet af de næste år til en omfattende organisation, der dækket hele spektret fra taktisk til strategisk efterretningstjeneste - en organisation gennem hvilken man aner konturerne til den mere omfattende virksomhed under Anden Verdenskrig.

Organisation 1914

Ved mobiliseringen i 1914 bestod Generalstabens Efterretningssektion af ganske få officerer. Fredstidsopgaverne omfattede indsamling og bearbejdning af efterretninger om primært de europæiske hære. Arbejdet blev bl.a. dokumenteret i en række håndbøger, hvor f.eks. *Handbook on the German Army* udkom første gang i 1912.

Efterretningstjenestens opgaver var i et direktiv fra 1912 formuleret således (Kilde 1):

- At tilvejebringe erfarne officerer, som med de nødvendige sproglige kvalifikationer, kan indsættes til hest, på motorcykel eller i køretøjer.
- At supplere efterretningssektionerne ved forskellige stabe, herunder specielt stille personel med kendskab til fransk og tysk, idet stabenes kendskab til disse sprog lod noget tilbage at ønske.
- At stille officerer til den forventede udvidelse af den hemmelige efterretningstjeneste.
- At stille med kadren til Ekspeditionskorpsets kontraspionageorganisation. Rammerne for denne organisation var beskrevet i stabshåndbogen (*Staff Manual*) fra 1912.

Mobiliseringsbestemmelserne, som var reglementsbestemte fra 1912, foreskrev, at den feltmæssige del af den militære efterretningstjeneste dannede et *Intelligence Corps* til støtte for Ekspeditionskorpsets overkommando, hvor efterretningssektionens chef - major G.M.W. Macdonogh indtrådte som *Colonel GS 1* (*Intelligence*).

Mobilisering

Generalstabens Efterretningssektion førte, uden de pågældendes viden, en liste over personer, som skønnedes egnede til efterretningsarbejdet og ved mobiliseringen udsendtes telegrammer som - til de flestes store overraskelse - opfordrede dem til at melde sig til.

Styrken omfattede ca. 50 mand, der havde til opgave at indsamle militære efterretninger i felten, foruden tolketjeneste og feltsikkerhedstjeneste.

Personerne var bl.a. kunstmalere, forfattere, forretningsfolk, politifolk og faste officerer samt personer med erfaring fra udenrigstjenesten, alle med kendskab til fransk og tysk. Styrkemålet var i første omgang 81 mand, men kun 50 skønnedes umiddelbart egnede til at blive sendt af sted straks.

Organisation 1914   Bemærkninger

Headquarters Wing   --

Motorcycle Section Motorcyklerne var af typerne Douglas, Premier, Rudge og Triumph.

Dismounted Section --

Mounted Section Sektionens heste var jagtheste fra *The Grafton Hunt*.

Security Duties Section Sektionen omfattede 12 politifolk fra sikkerhedspolitiet ved *Metropolitan Police*.

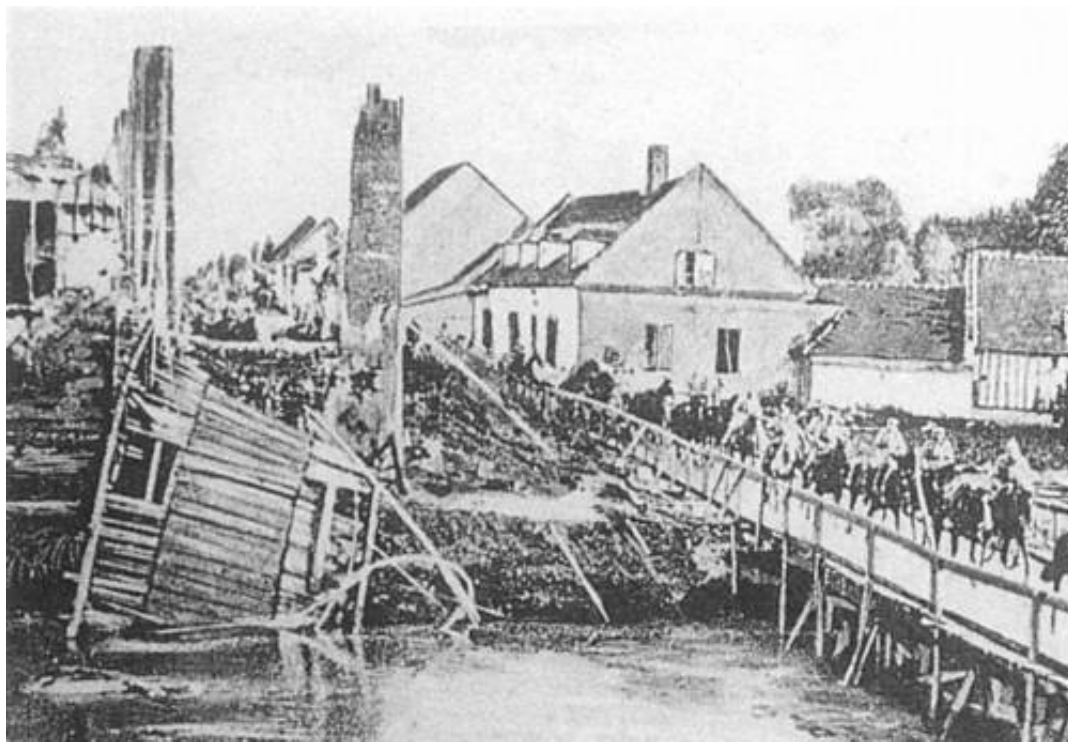
Den noget brogede forsamling var samlet et par dage før udskibningen til Frankrig. Nogen dyberegående uddannelse i de nye opgaver var der ikke tid til, og i krigens første måneder var sund fornuft kombineret med et betydeligt improvisationstalent udgangspunktet for efterretningssektionens arbejde.

Stabene var ikke alle lige øvede i, hvad de kunne anvende efterretningsofficerer til, og de "civile" efterretningsofficerers ikke altid lige korrekte militære anstand, herunder ikke mindst deres måde at bære uniform på, gjorde, at man i begyndelsen så noget skævt til de noget uortodokse efterretningsofficerer.

Efterhånden udvikledes de nødvendige metoder for den taktiske efterretningstjeneste og hensigtsmæssige samarbejdsformer med såvel egne som allierede stabe, og *Intelligence Corps* blev en værdifuld del af Ekspeditionskorpsen.

Den første udmærkelse

Flere af efterretningsofficererne blev udmærket for deres indsats i krigens første måneder, herunder sekondløjtnant R. Rolleston-West, der deltog i sprængningen af en hængebro over Oise ved byen Pontoise-Lès-Noyon (ca. 5 km sydøst for Noyon) den 31. august 1914.

*Tysk kavaleri passerer en feltbro i Pontoise.
Broen er anlagt ved siden af den ødelagte hængebro.
Samtidigt postkort og illustration i Kilde 1.*

I Kilde 2 beskrives hændelsen således:

Den 30. august 1914, ca. 08:00, fik chefen for 59. Ingeniørkompagni melding om, at hængebroen over Oise i Pontoise-Lès-Noyon fortsat kunne bruges af fjenden.

Meldingen var en personlig note fra næstkommanderende ved *1. Bataljon/Royal West Kent Regiment*, major M. P. Buckle, og indeholdt spørgsmålet, om ingeniørerne havde mulighed for at ødelægge broen. Meldingen blev overbragt af en motorordonnans i skikkelse af sekondløjtnant R. Rolleston-West, *Intelligence Corps*.

Ingeniørkompagnichefen sendte løjtnant J. A. C. Pennyquick, der straks meldte sig til opgaven, tilbage [2](#)) sammen med løjtnant Rolleston-West for at ødelægge broen. 14 sprængladninger (skydebomuld) blev læsset bag på efterretningsofficerens motorcykel, og med løjtnant Pennyquick, hvis lommer bugnede af tændsnor, sprængsnor og detonatorer, placeret ovenpå kasserne, kørte de frem gennem de forreste engelske linjer - først infanteriets stillinger og siden kavaleriets forposter.

Der var endnu ingen fjendtlige enheder i Pontoise-Lès-Noyon og løjtnanterne kunne uhindret klatrede op på broen, hvor de placerede 13 sprængladninger - den 14. ladning faldt i vandet. Ved det første forsøg udløstes kun detonatoren, men det næste gik bedre - ladningerne blev antændt og broen blev sprængt.

De to løjtnanter vendte tilbage til egne linjer, og fejrede undervejs deres dåd med et morgenmåltid på en nærliggende gård. De blev begge belønnet med *Distinguished Service Order* for indsatsen, og denne udmærkelse blev krigens første for Efterretningstjenestens vedkommende.

Uniformering

De første "civile" efterretningsofficerer bar distinktioner som sekondløjtnanter og uniformsknapper med mærket fra *The General List* (= reserveofficerer, uden særligt regimentstilhør).

De faste officerer, som var udlånt fra deres respektive regimenter, bibeholdt gradstegn og uniformering. Menige soldater bibeholdt ligeledes deres respektive regimentsmærker og eventuelle særlige kendetegn.

De menige indgik alene som oppassere, og deres antal var tydeligvis begrænset. Kilde 1 omtaler således, at nogle af de nye officerer fandt ud af, at de måske nok var uniformeret som officerer, men at de, til deres store overraskelse, selv skulle strigle deres egne heste.

Afhøring, ca. 1916.

Postkort fra Imperial War Museum, London,
efter maleri af Francis Dodd.

Postkortet er sandsynligvis fra 1970'erne.

Officerer

Først i 1916 blev officerer fra den militære efterretningstjeneste markeret med grønne afmærkninger, men et egentligt korpsmærke kom først ved oprettelsen af *Intelligence Corps* i 1940.

Officeren til højre bærer efterretningstjenestens grønne bånd på huen og grønne kravespejl. Gradstegnet på underærmet (tre galoner og en krone) angiver at hans grad er major.

Efterretningsofficerens hue ser ud til at være en slags officersudgave af den bløde Model 1914-felthue med øreklap (*Gor'Blimey*) (se f.eks. min artikel Den engelske Feltuniform Model 1902).

Den stående officer bærer en generalstabsofficers røde huebånd og kravespejl. Det røde og blå armbind angiver, at han hører til *General Headquarters*. Gradstegnene - to galoner og tre kroner - angiver at hans grad er kaptajn.

Maleriet er omtalt i Kilde 1, men er ikke gengivet heri.

Underofficerer

En sergent fra Intelligence Corps udspørger en civil i Bethune, maj 1918.
Fra Kilde 1.

Underofficerer, i tjeneste, bar et armbind med påskriften IC (*Intelligence Corps*).

Armbindet var muligvis grønt - analogt med officerernes afmærkning - og bogstaverne var måske sorte.

Det foreligger ikke oplyst, hvornår dette armbind blev indført.

Menige

Underofficerer og menige kunne være indrulleret i en særlig enhed - *10th Battalion, Royal Fusiliers (City of London Regiment)*. Betegnelsen var et rent dække, idet der også eksisterede en egentlig *10th (Stockbrokers) Battalion, Royal Fusiliers (City of London Regiment) (New Army)*.

Efterretningsenheden kendes under forskellige betegnelser (Kilde 3) - *10B, 10th (Intelligence Corps)* og *10th (Intelligence Police)*.

Som legitimation anvendes et "armbånd" [3](#)) med påskriften *10th RF INTceB* kombineret med nummeret på den Armé, hvori soldaten indgik.

Under udførelsen af mere eller mindre hemmelige opgaver antoges andre identiteter, ligesom der i efterretningstjenesten også indgik underofficerer og menige fra andre enheder.

I officielle papirer, herunder offentliggørelse af udmærkelser i *London Gazette* [4](#)), var officerer sædvanligvis anført under overskriften *Intelligence Corps*, mens underofficerer og menige var anført under det regiment, de var tilknyttet; man anvendte ikke henvisning til soldaternes specifikke bataljoner.

The Royal Fusiliers.
Cigaretkort nr. 48
fra serien *Army Badges*,
udgivet i 1939 af
tobaksfirmaet Gallaher Ltd.

Bag på kortet står følgende: The Royal Fusiliers. This famous London regiment was founded in 1685 by James II. They were the first regiment to be equipped with fusils, and their function was to protect the ordnance of the time. Many of their early recruits came from the celebrated London Train Bands, and they have the privilege of marching through the City with fixed bayonets, flying colours and drums beating. Their honours show a long record of service dating from Namur 1695.

Under Første Verdenskrig blev regimentet, der stillede 47 bataljoner [5](#)), tildelt ikke mindre end 77 fanebånd (*battle honours*), hvoraf de 10, der er vist på cigaretkortet, blev udvalgt til at blive ført på fanerne.

Se også f.eks. *The Long, Long trail - The British Army in the Great War, Land Forces of the British Empire* samt *The Regimental Warpath 1914- 1918* for nærmere oplysninger om *The Royal Fusiliers (City of London Regiment)*.

Afslutning

Som antydnet i indledningen, så lader efterretningstjenesten under Første Verdenskrig ikke meget tilbage at ønske i forhold de den mere kendte indsats under Anden Verdenskrig - indsats bag fjendens linjer, agentvirksomhed, spionage og kontraspionage, ja hele spektret af "skæg og blå briller" var også i brug under Første Verdenskrig. Hertil kommer så det meget slidsomme og ensformige arbejde med at indsamle og ikke mindst bearbejde de mange efterretninger, således at man hele tiden kunne holde sig ajour med fjendens hensigter, slagorden og moral.

Kilde 1 kan anbefales som en indføring i den engelske militære efterretningstjeneste, ikke alene under Første Verdenskrig, men helt frem til 1990- erne.

Kilder

1. *Forearmed - A history of the Intelligence Corps* af Anthony Clayton, Brassey's (UK) Ltd., London 1996, ISBN 0-08037-701-7.
2. *Military Operations, France and Belgium, 1914* af James E. Edmonds, Macmillan & Co., London 1933. *Den her relevante operation er omtalt i Kapitel 11.*
3. *Kitchener's Army* af Ray Westlake, Spellmount, Staplehurst/Kent 1998, ISBN 1-873376- 98-7.

Noter

- 1) *GS* betyder her *General Staff*.
- 2) Den engelske hovedkamplinje lå da ca. 10-15 km syd for Pontoise- Lès-Noyon.
- 3) Kilde 1 anvender betegnelsen *bracelet*.
- 4) London Gazette er en pendant til det danske Statstidende.
- 5) Blandt disse bataljoner hørte 38.-42. Bataljon, der bestod af jødiske soldater. Den 38. og 39. Bataljon var frontlinjebataljoner, mens de tre øvrige var uddannelses- og personaleerstatningsenheder. Se også min artikel General Sir Edmund Allenby's joint operations in Palestine, 1917-1918 af John Mordike.